

Жене у нашим библиотекама

У наше библиотеке женско особље улази у већем броју тек после рата. Пре тога, жене су примане у библиотеке по изузетку. Интересантно је да је наша највећа *Народна библиотека* у Београду много пре рата имала међу чиновницима и једну жену. Претписом Министарства просвете (1904. г.) постављена је за писара Народне библиотеке г-ђа Мага Магазиновић, сада професор I женске гимназије. Тако, у Народној библиотеци, у једном од највећих културних завода предратне Србије, коју су водили људи од највећег научног ауторитета и у којој су радили истакнути књижевници, видимо, као реткост, на библиотекарском послу и једну жену. Природно је да се на улажење жене у библиотеку, као на сваку новину, гледало у почетку неповерљиво. Нарочито је велики противник томе био сам управник библиотеке, Јован Томић. Насупрот њему, помоћник библиотекара, Милован Глишић, познати наш књижевник, био је убеђен да баш библиотекарско занимање врло много одговара жени, јер је и библиотека дом у коме жена уноси реда и укуса. Његовим заузимањем дошла је у библиотеку прва жена библиотекарски чиновник, али се она није задржала у библиотеци, остала је свега осам месеци. Иако је лед био пробијен, требало је још дуго чекати да Народна библиотека прими и женско особље. Тек после рата (1923), док је још био Јован Томић управник, постављена је за руководиоца Народне библиотеке г-ца *Људмила Михаиловић*, студент философије, која се задржала у библиотеци. (1929 г.) преведена је за писара а од 1931. г. је библиотекар Народне библиотеке. Годину дана доцније (1924) дошла је за руковоаца г-ца *Софија Суботић*, која се, као библиотекар, после удаје, надавно повукла из службе. Једна за другом улазе затим у Народну библиотеку и остају у њој до данас библиотекар: г-ца *Радмила Чолаковић* (1926), г-ћа *Вукосава Николић – Поповић* (1927); г-ца *Иванка Пилетић* (1928), - г-ца *Надежда Петровић* (1931) и г-ца *Софија Стојановић* (1931.) За руковоаца постављена је била и г-ца *Јелица Моричић* (1927), која је доцније дала оставку на службу. Од помоћног особља раде у библиотеци и две жене са великом матуром. Док је пре рата Народна библиотека била искључиво у мушким рукама, данас је женско особље толико да премаша бројем мушко особље. Нарочито је, релативно велики број факултетски образованих жена, библиотекара, које држе многе стручне послове у библиотеци.

Универзитетска библиотека у Београду била је приступна женама од свога оснивања. Још 1925. г. у библиотеци као писар дневничар радила је г-ђа *Смиља Мишић*, садашњи књижничар ове библиотеке. По отварању библиотеке (1926) постављене су за руковоаце две универзитетски образоване жене г-це *Љубица Марковић* и *Милица Војиновић*, које су унапређене за књижничаре (1931 г.) ове године примљена је за приправника др. *Ирена Фекете – Стефановић*. Од средњег, помоћног особља премештена је из загребачке Универзитетске библиотеке у ову г-ђа *Милица Продановић*, пристав, са звањем библиотекара факултетске библиотеке. Треба додати овом сталном броју женског библиотечког особља и не мали број жена које се повремено упућују на рад у библиотеку, међу којима има професорки, учитељица и чиновница Министарства просвете, и које према спреми и способности врше разне послове у библиотеци.

Универзитетска библиотека у Загребу, највећа и најуређенија библиотека у држави, примила је прву жену још 1909 г., г-цу др. *Елзу Кучеру*, садашњег библиотекара ове библиотеке. После ње ушле су и прве жене писари (писачице), са вишом пучком школом. После рата постављене су за секретаре жене које су вршиле најразличитије библиотечке послове. Друга жена са факултетском спремом је г-ца *Ева Верона* (1929), садашњи библиотекар ове библиотеке. Помоћне послове врше три чиновнице. И овој библиотеци се упућује на рад изван број женског особља које се распоређује по разним пословима.

Државна библиотека у Љубљани има само међу библиотекарима једну жену, г-ђу др.

Мелиту Пивец – Стеле (1920). Административне послове врши опет једна жена.

Као што се из овог кратког прегледа види, жене су по нашим главним, државним библиотекама заузеле положаје стручног, помоћног и административног особља. У општинским библиотекама оне су, како ми изгледа, у малом броју.

Али у *Библиотеци Општине београдске* и управа и особље је у женским рукама. Од оснивања ове библиотеке управља њом г-ђа др. *Марија Илић – Аганова*. Од особља су две универзитетски образоване жене и четири са мањом спремом за помоћне послове.

Жене улазе постепено и у остале библиотеке: научне, стручне, школске, административне и друге, и њихов је број све већи.

Откуда то да жена после рата освоји нагло ову професију? Та појава није чисто домаћег карактера, она је интернационална, општа. Жена је у библиотекарском раду показала одмах своје позитивне особине: велику стрпљивост у оним пипавим пословима око каталога, који се састоје из комбинованог научног, механичког и техничког израђивања, затим уредност која је једна од битних захтева за ову службу, и нарочито, може се рећи, урођени смисао за „вођење куће“. И у врло важном раду са публиком жена показује чисто педагошки такт, предусретљива је, услужна. Захваљујући тим особинама, благотворним за ову струку, жене су освојиле места у библиотекама целог света. У многим земљама оне су бројно потисле мушкарце. У нашој земљи жене освајају ову професију, као што су и наставу. Жена воли библиотеку као што воли кућу, и као што воли школу. Њој не смета ни то што ова служба, нарочито због економске кризе, није довољно награђена и што не пружа изгледа на каријеру. Код нас је то још теже зато што нема закона о библиотекама који би поправио стање библиотека и положај библиотечног особља. Треба, заиста, имати много идеализма па радити посао недовољно плаћен.

Жене показују и ширег интереса за библиотекарство као струку. Оне раде у стручним, библиотекарским удружењима и истичу се својим преданим радом на побољшању библиотекарства. У нашем *Друштву југословенских библиотекара* женских чланова има више него мушких. Секретар друштва је Милица Војиновић, библиотекар, и у управи друштва леп је број жена. Наше жене раде још са успехом и на стручној литератури и на библиографији.

Љубица Марковић
књижничар Универз. библиотеке
у Београду